LÒNG VỊ THA

Cáp Kim Dũng – CBTN THÁNG 03/2024

Bác Hồ, một vĩ nhân kiệt xuất của nhân loại, Người là một tấm gương đạo đức cách mạng sáng ngời. Mỗi đức tính, mỗi hành động từ lớn đến nhỏ của Người đều có thể xem là " kim chỉ nam" cho tất cả thế hệ người Việt và thế giới noi theo. Để tạo nên một nhân cách lớn như thế, thì đó là sự hội tụ của rất nhiều đức tính tốt đẹp như tính cần kiệm, lòng yêu nước, sự bao dung vị tha…

Lòng vị tha là là tấm lòng bao dung, rộng lượng, sẵn sàng bỏ qua mọi lỗi lầm của người khác, người có lòng vị tha là người biết yêu thương, quan tâm đến người khác. Nhờ biết tha thứ và bao dung, cuộc sống và quan hệ giữa con người với nhau trở nên hạnh phúc, lành mạnh và dễ chiu. Hãy đối xử với nhau bằng sự chân thành, yêu thương nhất khi có thể trong mọi mối quan hệ. Nhạc sĩ Trịnh Công Sơn từng viết" "Sống trong đời sống, cần có một tấm lòng, để làm gì em biết không? Để gió cuốn đi...." Quả thật là như vậy, mỗi con người chỉ được sống một lần duy nhất, chúng ta hãy sống, yêu thương mọi người xung quanh và có lòng vị tha để cuộc đời chúng ta được ý nghĩa và trọn vẹn hơn. Từ đó, chúng ta có thể khẳng định rằng vị tha là vô cùng quan trọng trong đời sống của con người và đối với xã hội. Chúng ta sẽ không thể nào tránh khỏi việc mắc lỗi lầm, khi được người khác vị tha, chúng ta sẽ cảm thấy thoải mái, nhẹ nhõm hơn, thấy rằng việc rút ra bài học từ những lỗi lầm đó và thay đổi tích cực hơn là vô cùng đúng đắn, tương tự như vậy, khi chúng ta bao dung với người khác tức là chúng ta đang cho họ một cơ hội để sửa sai trở nên tốt hơn. Thử tưởng tượng xem, nếu xã hội mà chúng ta đang sống không có tình thương, lòng vị tha thì con người sẽ trở nên vô cùng lạnh lẽo, xa lánh, lạnh nhạt với nhau, cuộc sống sẽ trở nên vô cảm. Cuộc sống rất cần biết tha thứ và nhường nhịn người khác. Người sống vị tha thường lành tính, "chín bỏ làm mười", có cái tâm trong sáng, dễ sống chan hòa với mọi người vì không nuôi dưỡng lòng căm tức, thù hận. Và cũng vì vậy họ dễ có được sự thanh thản, bình an trong tâm hồn.

Có lòng vị tha mới được đức hi sinh, mới chiến thắng được lòng vị kỷ, chủ nghĩa cá nhân. Đó là căn nguyên để hoàn thiện nhân cách bản thân. Cuộc sống luôn có những xung đột xảy ra. Hãy tha thứ cho những người đã làm bạn bị tổn thương. Vì đó là cách tốt nhất để kết nối tình cảm và tìm lấy sự an bình cho tâm hồn. Lòng vị tha giúp chúng ta sống bình an và thanh thản trong tâm hồn. Sống với lòng vị tha giúp cho môi trường sống thân thiện, cuộc sống chung có chất lượng tốt đẹp hơn. Người có lòng vị tha được mọi người yêu mến, nể trọng. Bởi vậy, họ thường được giúp đỡ và dễ thành công trong cuộc sống. Cuộc sống trở nên khó khăn hơn khi chúng ta sống vì người khác, nhưng rồi nó cũng trở nên đẹp đẽ và hạnh phúc hơn. Vị tha không có nghĩa là sẽ tha thứ mọi lỗi lầm của người khác. Có những việc làm không thể tha thứ được. Cũng có những người ta không thể tha thứ được. Sống có lòng vị tha là phải biết tranh đấu chống lại cái xấu, kẻ xấu, bảo vệ công lý. Lòng vị tha chính là viên ngọc quý không ngừng tỏa sáng trong tâm hồn của con người, rất cần phải được gìn giữ cẩn thận.

Một thực trạng trong xã hội hiện nay là đang có báo động về sự vô cảm. Có không ít người rất thiếu sự đồng cảm sẻ chia. Nhỏ thì trong phạm vi gia đình mất dần đi sự gắn kết yêu thương, rộng hơn ra xã hội thì cũng xảy ra nhiều vụ va chạm xô xát do không có sự tha thứ mở lòng cho nhau. Nhiều người trẻ không có bất cứ sự chia sẻ trước những lo toan vất vả khó khăn của những

người thân và những cảnh đời đau khổ xung quanh. Khi có sự ảnh hưởng đến quyền lợi hay một vấn đề nhỏ trong giao tiếp, họ có thể gây tổn thương nhau bằng những lời nói, nhiều trường hợp dẫn đến ẩu đả, liều lĩnh, đoạt mạng sống của nhau. Không lẽ vì cuộc sống hiện đại mọi thứ cuốn xoay nhanh quá đã làm con người ta dễ bị kích động, chưa biết cách điều chỉnh bản thân để tự mình mắc bệnh vô cảm? Nên với người trẻ, có rất nhiều lý do cần giáo dục lòng vị tha. Họ đang trong quá trình hình thành và phát triển nhân cách, về thể chất cũng như tâm lý chưa được hoàn thiện. Bị ảnh hưởng của môi trường sống, áp lực công việc, họ chưa biết điều chỉnh bản thân sao cho hợp lý. Họ cũng còn thiếu nhiều kiến thức và kỹ năng sống, thiếu kinh nghiệm kiềm chế những cảm xúc tiêu cực, dễ bị kích động, lại luôn muốn thể hiện và khẳng định bản thân. Với thời đại công nghệ thông tin, người trẻ hàng ngày được cập nhật một lượng thông tin rất lớn, nhưng họ có khi chưa chọn lọc và có nhiều người bị mất phương hướng. Lối sống hưởng thụ tràn ngập cũng khiến cho người trẻ hiện nay ít quan tâm đến người khác, mà chủ yếu là quan tâm tới việc thỏa mãn những nhu cầu cá nhân. Họ muốn hưởng thụ chứ không muốn hy sinh, muốn nhận nhiều mà không muốn mở lòng cho . giáo dục lòng vị tha vì thế là một con đường ghập ghềnh nhiều trắc trở.

Lòng vị tha là động lực xây nên những giá trị khoa học và nghệ thuật đích thực đóng góp cho con người. Nhà thơ Đỗ Phủ khi xưa đã ước mơ về ngôi nhà chung che bão tố khắp văn sĩ trên đời. Nhà văn Nam Cao cũng coi tình thương đồng loại là nguyên tắc sống, là lẽ sống của con người. Trong khi tổ chức đời sống chưa hợp lý, chưa bình đẳng giữa con người thì tình yêu thương vị tha là phương cách duy nhất hữu ích để cân bằng. Yêu thương sẽ dành cho người thiệt thòi một cơ hội được học tập, vươn lên và bình đẳng với nhau trong những giá trị chung, tốt lành của xã hội. Lối sống vị tha phù hợp với xu thế của thời đại mới, thời đại toàn cầu hóa, trên nguyên tắc hợp tác và chia sẻ. Mỗi dân tộc có một lối ứng xử và những chuẩn mực riêng. Càng mở rộng sự giao lưu, hợp tác chúng ta càng cần rèn luyện lòng vị tha lớn hơn nữa để có thể thấu hiểu, tha thứ và tăng cường mối giao kết bền chặt. Có như vậy mới bảo đảm rằng mối liên hệ của bản thân và bạn bè thế giới mới trong sạch, vững mạnh.

“ Tha thứ cho người cũng là giải thoát cho chính bản thân ta”. “ Trước hãy trách mình, sau mới trách người”. “ Gieo yêu thương sẽ hoá giải hận thù”…Những lời dạy của người xưa muôn đời đều là chân lý. Bác Hồ đã tôi luyện và thực hành lòng vị tha rất tốt trong mọi lúc mọi nơi. Bác luôn đặt mình vào vị trí của người khác để hiểu và chia sẻ khó khăn của mọi người và tạo ra một môi trường công bằng hơn. Đã có nhiều giai thoại và việc làm cụ thể của Người trong đối nhân xử thế còn lưu truyền mãi đến mai sau. Như là tháng 8 năm 1945, sau khi chiến tranh thế giới thứ hai kết thúc, Bác Hồ đã ra lệnh tha tù cho hàng ngàn tù nhân chính trị và quân nhân Nhật Bản. Bác cho rằng việc tha tù là để xây dựng một xã hội công bằng và xóa bỏ sự thù địch. Hay như vụ ông Tạ Đình Đề, là một trong những cánh tay phải đắc lực của bọn giặc Mĩ được điều về Việt Nam để ám sát Bác Hồ . Cuộc ám sát không thành công, Bác không những tha thứ cho ông mà còn tin tưởng cho phép ông làm cận vệ. Từ trong tư tưởng, quan điểm, cho đến cách sống, cách nói, cách viết, Hồ Chí Minh luôn giáo dục cán bộ, đảng viên về tấm lòng vị tha, nhân ái, vì mọi người. Bác căn dặn: người cách mạng là người rất giàu tình cảm, và vì giàu tình cảm nên làm cách mạng. Đối với cán bộ đảng viên có lỗi, Bác bao giờ cũng mong muốn và tạo điều kiện để họ sửa chữa lỗi lầm. Bác nâng niu khuyến khích mặt tốt, mặt thiện trong con người, lấy đó là biện pháp giúp đỡ những người có thói hư tật xấu. Bác Hồ yêu thương công nhân, nông dân, trí thức, phụ nữ, phụ lão, đồng bào các dân tộc thiểu số, đồng bào có đạo, các chiến sĩ ngoài mặt trận, “Bác thương đoàn dân công đêm nay ngủ ngoài rừng. Lấy lá cây làm chiếu, manh áo phủ làm chăn”. Bác quan tâm ân cần đối với

những đau thương, mất mát của những người vợ, người mẹ, người chị có chồng con hy sinh. Đối với thiếu niên nhi đồng, Bác đã dành muôn vàn tình thương yêu cho các cháu. Những ngày kỷ niệm Quốc tế thiếu nhi, Tết Trung thu hay ngày khai trường hoặc mỗi khi các cháu làm được việc tốt, Bác thường có thư khen ngợi, tặng quà. Đó là những giá trị tư tưởng, đạo đức cao cả thấm đậm tính nhân đạo và nhân văn. Bác còn thể hiện tấm lòng nhân ái vị tha, khoan dung, nhân hậu đối với những người lầm đường lạc lối. Người nói: "Năm ngón tay cũng có ngón ngắn ngón dài. Nhưng ngắn dài đều họp nhau lại nơi bàn tay. Trong mấy triệu người cũng có người thế này, thế khác. Nhưng thế này thế khác đều là dòng dõi của tổ tiên ta. Vậy nên ta phải khoan hồng đại độ. Đối với những đồng bào lạc lối lầm đường, ta phải lấy tình thân ái mà cảm hóa họ". Có thể thấy, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh là tấm gương của một vĩ nhân, một lãnh tụ cách mạng vĩ đại nhưng rất đỗi chân phương, bình dị ai cũng có thể học tập và có thể làm theo để hoàn thiện mình và trở thành người tốt, hướng tới "chân, thiện, mỹ".

Với bản thân, tôi tự thấy rằng việc học và thực hiện lòng vị tha từ các bậc tiền nhân là một việc làm cực kì cần thiết. Cũng cần hiểu rõ lòng vị tha không có nghĩa là dung túng bao che. Vị tha không có nghĩa là hy sinh một cách mù quáng, nhắm mắt bỏ qua tất cả mọi tội lỗi, hành động vị tha phải dựa trên sự dẫn dắt của lí trí. Thêm một chút vị tha sẽ vứt đi một phần ích kỉ. Biết bảo vệ quyền lợi cá nhân không có nghĩ là đạp đổ hạnh phúc của người khác. Khi nuôi dạy các thế hệ trẻ trong gia đình luôn cần có sự yêu thương uốn nắn ngay từ bé. Con người sinh ra ai cũng như tờ giấy trắng, có hai mặt thiện ác ở trong lòng, nếu được bảo ban chỉ dạy cặn kẽ sẽ hình thành nuôi dưỡng sự tốt đẹp. Cũng như những phẩm chất khác, lòng vị tha của con người không thể tự nhiên mà có, đều phải qua sự giáo dục, sự rèn luyện mới thành. Để làm cho con biết sống vị tha, cha mẹ cần là tấm gương của con cái. Làm gương tốt chứ đừng làm gương xấu, vì có nhiều cha mẹ vẫn dạy con mình ăn thua đủ với người khác, dạy con nuôi dưỡng lòng ích kỷ, thù hận khi nói xấu người khác trước mặt con. Đồng thời những điều cha mẹ có thể làm:
- Hướng dẫn con cách ứng xử trong các tình huống cụ thể. Ví dụ: khi bạn tranh giành, nếu có thể thì con nhường hẳn, nếu thấy không thỏa đáng con nên thuyết phục...
- Dạy con biết giá trị về sự tôn trọng: luôn biết tôn trọng người khác và tôn trọng chính bản thân. Từ điều này trẻ sẽ biết lựa chọn cách ứng xử phù hợp.
- Hướng dẫn con cách thể hiện ý kiến và quan điểm của mình. Tạo những tình huống trong cuộc sống cho con tập chấp nhận sự khác biệt của người khác, không phải ai, cái gì, lúc nào cũng theo ý mình.
- Thường xuyên yêu cầu và tạo điều kiện cho con giúp đỡ những người xung quanh.
- Thường xuyên quan sát và trò chuyện với con để con có cơ hội bày tỏ cảm xúc, không bị dồn nén.
- Thống nhất quan điểm của người lớn trong việc rèn luyện lòng vị tha và các phẩm chất khác cho con để trẻ không bị mâu thuẫn hoặc có kiểu ứng xử đối phó.
- Thấu hiểu và chia sẻ với con câu chuyện "Tấm ván bị đóng đinh": Có một chú bé hay cáu giận người khác. Bản thân cậu nhiều lúc cũng thấy mệt mỏi với điều này, vì nó thường làm cậu có tâm trạng nặng nề. Chia sẻ điều này với cha, cậu được cha cho một tấm ván mỏng và một túi đinh, với lời dặn dò "khi bực bội ai con hãy đóng một cây đinh vào đó, và khi hết giận họ con hãy nhổ cây đinh đó ra". Sau năm ngày, tấm ván gần như đã bị đóng kín đinh, nhưng đến cuối tuần một vài cây đinh được gỡ ra, sau hơn 10 ngày tấm ván đã được nhổ sạch đinh. Rất phấn khởi vì vượt lên chính mình, cậu bé mang tấm ván đến khoe với cha, người cha ôm con vào lòng khen ngợi: "Như thế là con rất giỏi, không phải ai cũng có thể cởi mở lòng mình và dễ dàng bỏ qua lỗi lầm của người khác nhanh như vậy. Tuy nhiên con hãy nhìn tấm ván thử xem, nó khác gì với ngày cha

mới đưa nó cho con?". Cậu bé ngạc nhiên thốt lên: "Đúng là nó đã không còn lành lặn nữa cha ạ!"...

Riêng với vai trò là giáo viên, tôi tự thấy rất cần lòng vị tha trong các mối quan hệ. Để hoàn thành tốt nhiệm vụ giáo dục, mỗi thấy cô giáo rất cần sự thông cảm thấu hiểu khi làm việc. Mỗi em học sinh là một thế giới với nhiều màu sắc riêng rất phong phú và đa dạng. Khi tiếp cận với các em, chỉ có sự chân thành yêu thương, biết lắng nghe và chia sẻ mới có thể cảm hoá và tạo niềm tin cho nhau. Học từ Bác, hãy quan tâm học sinh ngay từ những việc nhỏ hàng ngày sẽ tạo tiền đề vững chắc trong việc tìm hiểu và khám phá ra những mảng sáng tốt trong bức tranh muôn màu muôn vẻ của học sinh. Hay là với đồng nghiệp trong trường, quá trình làm việc ở môi trường sư phạm thì phải tự tiết chế cảm xúc cá nhân, quan tâm chia sẻ những vui buồn trong cuộc sống sẽ tạo nên sự động viên rất lớn cho nhau cùng giúp nhau hoàn thành tốt nhiệm vụ cao cả mà phụ huynh và xã hội đã tin tưởng gửi gắm.

Quả thật với những đức tính tốt đẹp chúng ta nhất thiết học hỏi và rèn luyện thêm mỗi ngày. Sự quan tâm yêu thương hay sự tha thứ bao dung cho nhau đều cần có trong mọi hoàn cảnh. Đối nhân xử thế ngoài xã hội đã khó thì trong môi trường học đường lại càng khó hơn. Sự chân thành trong các mối quan hệ luôn là chất kết dính tốt nhất giữa con người với nhau. Rèn luyện đức tính vị tha bằng cách luôn tự hỏi bản thân đã làm gì cho người khác trước khi cho bản thân mình. Biết tha thứ cho người khác và cũng là tha thứ cho bản thân. Biết lắng nghe cũng như biết chia sẻ với người khác những điều không vừa ý, không cùng quan điểm. Để một ngày nào đó: " gió sẽ cuốn đi" nhưng hy vọng rằng những thanh âm trong trẻo yêu thương luôn còn vọng lại giúp lan toả những điều tốt đẹp nhất đến cho mọi người.

